

FOTÓ: EXTERBA

MAGYAR MISSZIONÁRIUSOK FEKETE-AFRIKÁBAN

▷ SZÖVEG ÉS FÉNYKÉP: SOLYMÁRI DÁNIEL

Az Afrika belső területeit megcélzó feltáróutazások és a kereskedelmi útvonalak a 19. század első felétől sokasodtak meg. A papok és a missziók ugyanakkor már jóval korábban is részei voltak e „geopolitikai” rendszernek. Míg például a 13–14. századi európaiak Afrika-képe erősen hiányos volt, a mediterrán világ kapcsolata folyamatos volt Etiópiával: ha az etiópok új vezetőt kívántak állítani, azt az alexandriai központtal működő kopt pátriárkával kellett engedélyeztetni.

A 17–18. századtól a kereske-

delmi és felfedezőutak egy részét is európai bíborosok, püspökök kezdeményezték, sőt finanszírozták is! A „Versenyfutás Afrikáért” névvel illetett folyamatba a katolikus és

A „Versenyfutás Afrikáért” névvel illetett folyamatba a katolikus és protestáns egyházak is aktívan bekapcsolódva „civilizációs támogatást” kívántak nyújtani...

protestáns egyházak is aktívan bekapcsolódva – az akkori gondolatmenettel – „civilizációs támogatást” kívántak nyújtani a helyi, fogalmaik szerint elmaradottabb

népeknek. Ezek a kapcsolatok gyakran egyoldalúak voltak, és nem szolgálták az ott élők valódi igényeit: sok esetben pusztító erőként kultúrákat, ősi hiedelmeket, lélekfel-fogásokat szorítottak háttérbe, és nem tartották tiszteletben a másik szabadságát, hagyományait.

Az egyetemes misszió mindazonáltal már nagyon korán, az első századok óta célja volt a kereszténységnek.

Alapvető feladatnak tekintették, hogy felmutassák és közvetítsék küldetésüket a világban: mindenki számára elérhetővé tegyék a világról vallott tanításukat, elképzeléseiket.

A széles szavannán

A Zambézi menti lávafennsík és tágabb környezete érzékeny, gyarmati ütközőzónának számított. Az angol, német, belga és portugál gyarmati területek is elérhető közelségben húzódtak. A képen a nagy folyam a Viktória-vízesés hatalmas lépcsőjénél

A 19. században a magyarországi egyházak is bekapcsolódtak e nemzetközi folyamatba. Itthon olyan nyira közkedvelt téma lett a távoli missziók élete, hogy számos havilap, füzet, ismeretterjesztő kiadvány vált elérhetővé a témában. Mindezek és a kor „harmadik világ” iránt nyitott, érdeklődő légkörének hatására számos magyar lelképásztor is bekapcsolódott valamely afrikai misszió munkájába.

Ebben a munkában a jezsuita szerzetesek jártak élen, amelyet európai toborzók személyesen is erősítettek. A magyar rendtagok közül kiemelkedik az 1849-ben született Czimmermann István, mint a kor egyik legjelentősebb „keresztény afrikánistája”. 1885-ben csatlakozott a délkelet-afrikai portugál misszióhoz. A zambiai Boromában (Mboroma) kezdte tevékenységét, ahol nagyon hamar kitűnt tehetségével és az afrikaiak iránti szeretetével. Egy évvel megérkezését követően a misszió főnökévé lépett elő. Mivel az általuk alapított iskolának alig volt helyi tanulója, rabszolgák gyermekeit vásárolta meg és nevelte fel társaival.

Menyhárh László szintén a zambézi misszió egyik kulcsembere lett, ahol oktató- és szociális munkája mellett megalapította az első meteorológiai állomást is. Megfigyeléseit, tudományos eredményeit itthon Fényi Gyula csillagász vetette papírra. Menyhárh növénytanal is foglalkozott: hús, általa felfedezett növény viseli a nevét.

Mindemellett talajtani kísérleteket is végzett, és úttörő növényteni vizsgálataival mintaparcelláiban rövid idő alatt sikerült több olyan, tömegélelmezésre alkalmas növényt kiválasztania, amely jól gondozható volt és jól viselte a Zambézi-vidék éghajlatát. Ezeken is túl Menyhárh történelminek is nevezhető tevékenységével úgy változtatta meg a helyiek évszázadok óta beidegződött termelési-gazdálkodási szokásait,

hogy az mind a növekvő népesség, mind a változó termelési viszonyok mellett is hatékonyan enyhítse az élelmezési kihívásokat. Ráadásul pedig elkészítette Boroma környékének éghajlati térképét, valamint hét esztendő megfigyelései alapján a Zambézi-vidék füvészkönyvét. (Ez utóbbit 1906-ban Plantae Menyharthianae címmel adták ki Bécsben.) Missziós-tartózkodása során több ezer növényt és magot küldött Európába (bécsi és budapesti múzeumokba).

Czimmermann és Menyhárh a kor legjelentősebb, úttörő afrikánistái közé tartoznak, joggal lehetünk büszkéek karitatív és tudományos eredményeikre is.

A boromai állomás

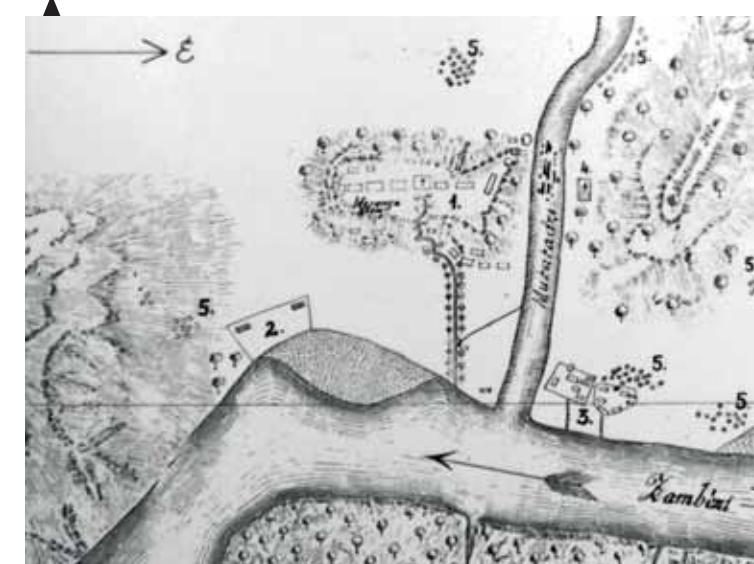
Páter Czimmermann 1886-ban vette át a boromai Szent József-missziót, ahol mintagazdaságot létesített. Híre eljutott Európába is, példaértékűnek látták a többi misszió számára. E korban az állomást a „szabadság várának” is nevezték, mivel az őslakosoknak védelmet nyújtottak a rabszolgaság ellen

Czimmermann István

Menyhárh László

SOLYMÁRI DÁNIEL
A MAGYAR MÁLTAI SZERETETSZOLGÁLAT NEMZETKÖZI KAPCSOLATAINAK VEZETŐJE, HUMANITÁRIUS ÉS FEJLESZTÉSI SEGÉLYEZÉSI SZAKEMBER, AFRIKA-KUTATÓ